మేఘదూతం

కాళిదాసు

మేఘదూతం

కాళిదాసు

పూర్వమేఘం

కశ్చిత్ కాంతావిరహగురుణా స్వాధికారాత్ప్రమత్తః
శాపేనాస్తంగమితమహిమా వర్షభోగ్యేణ భర్తుః ।
యక్షశ్చక్రే జనకతనయాస్నానపుణ్యోదకేషు
స్నిగ్ధచ్ఛాయాతరుషు వసతిం రామగిర్యాశ్రమేషు ॥ ౧॥

తస్మిన్నద్రౌ కతిచిదబలావిప్రయుక్తః స కామీ
నీత్వా మాసాన్ కనకవలయభ్రంశరిక్తప్రకోష్ఠః ।
ఆషాఢస్య ప్రశథమదివసే మేఘమాశ్లిష్టసానుం (ప్రశమ)
వప్రక్రీడాపరిణతగజప్రేక్షణీయం దదర్శ ॥ ౨॥

తస్య స్థిత్వా కథమపి పురః కౌతుకాధానహేతోః
అంతర్బాష్పశ్చిరమనుచరో రాజరాజస్య దధ్యౌ ।
మేఘాలోకే భవతి సుఖినోఽప్యన్యథావృత్తి చేతః
కంఠాశ్లేషప్రణయిని జనే కిం పునర్దూరసంస్థే ॥ ౩॥

ప్రత్యాసన్నే నభసి దయితాజీవితాలంబనార్థీ
జీమూతేన స్వకుశలమయీం హారయిష్యన్ ప్రవృత్తిం ।
స ప్రత్యగ్రైః కుటజకుసుమైః కల్పితార్ఘాయ తస్మై
ప్రీతః ప్రీతిప్రముఖవచనం స్వాగతం వ్యాజహార ॥ ౪॥

ధూమజ్యోతిః సలిలమరుతాం సంనిపాతః క్వ మేఘః
సందేశార్థాః క్వ పటుకరణైః ప్రాణిభిః ప్రాపణీయాః ।
ఇత్యౌత్సుక్యాదపరిగణయన్ గుహ్యకస్తం యయాచే
కామార్తా హి ప్రకృతికృపణాశ్చేతనాచేతనేషు ॥ ౫॥

జాతం వంశే భువనవిదితే పుష్కరావర్తకానాం
జానామి త్వాం ప్రకృతిపురుషం కామరూపం మఘోనః ।
తేనార్థిత్వం త్వయి విధివశాద్దూరబంధుర్గతోఽహం
యాచ్ఞా మోఘా వరమధిగుణే నాధమే లబ్ధకామా ॥ ౬॥

సంతప్తానాం త్వమసి శరణం తత్ పయోద ప్రియాయాః
సందేశం మే హర ధనపతిక్రోధవిశ్లేషితస్య ।
గంతవ్యా తే వసతిరలకా నామ యక్షేశ్వరాణాం
బాహ్యోద్యానస్థితహరశిరశ్చంద్రికాధౌతహర్మ్యా ౭॥

త్వామారూఢం పవనపదవీముద్గృహీతాలకాంతాః
ప్రేక్షిష్యంతే పథికవనితాః ప్రత్యయాదాశ్వసంత్యః ।
కః సంనద్ధే విరహవిధురాం త్వయ్యుపేక్షేత జాయాం
న స్యాదన్యోఽప్యహమివ జనో యః పరాధీనవృత్తిః ॥ ౮॥

మందం మందం నుదతి పవనశ్చానుకూలో యథా త్వాం

వామశ్చాయం నదతి మధురం చాతకస్తే సగంధః |
గర్భాధానక్షణపరిచయాన్నూనమాబద్ధమాలాః
సేవిష్యంతే నయనసుభగం ఖే భవంతం బలాకాః || ౯||

తాం చావశ్యం దివసగణనాతత్పరామేకపత్నీం
అవ్యాపన్నామవిహతగతిర్ద్రక్ష్యసి భ్రాతృజాయాం |
ఆశాబంధః కుసుమసదృశం ప్రాయశో హ్యంగనానాం
సద్యఃపాతి ప్రణయి హృదయం విప్రయోగే రుణద్ధి || ౧౦||

కర్తుం యచ్చ ప్రభవతి మహీముచ్ఛిలింధ్రామవంధ్యాం
తచ్ఛ్రుత్వా తే శ్రవణసుభగం గర్జితం మానసోత్కాః |
ఆ కైలాసాద్బిసకిసలయచ్ఛేదపాథేయవంతః
సంపత్స్యంతే నభసి భవతో రాజహంసాః సహాయాః || ౧౧||

ఆపృచ్ఛస్వ ప్రియసఖమముం తుంగమాలింగ్య శైలం
వంద్యైః పుంసాం రఘుపతిపదైరంకితం మేఖలాసు |
కాలే కాలే భవతి భవతో యస్య సంయోగమేత్య
స్నేహవ్యక్తిశ్చిరవిరహజం ముంచతో వాష్పముష్ణం || ౧౨||

మార్గం తావచ్ఛృణు కథయతస్త్వత్ప్రయాణానురూపం
సందేశం మే తదను జలద శ్రోష్యసి శ్రోత్రపేయం |
ఖిన్నః ఖిన్నః శిఖరిషు పదం న్యస్య గంతాసి యత్ర
క్షీనః క్షీణః పరిలఘు పయః స్రోతసం చోపభుజ్య || ౧౩||

అద్రేః శృంగం హరతి పవనః కిం స్విదిత్యున్ముఖీభిర్
దృష్టోత్సాహశ్చకితచకితం ముగ్ధసిద్ధాంగనాభిః |
స్థానాదస్మాత్ సరసనిచులాదుత్పతోదఙ్ముఖః ఖం
దిఙ్నాగానాం పథి పరిహరన్ స్థూలహస్తావలేపాన్ || ౧౪||

రత్నచ్ఛాయావ్యతికర ఇవ ప్రేక్ష్యమేతత్ పురస్తాద్
వల్మీకాగ్రాత్ ప్రభవతి ధనుష్ఖండమాఖండలస్య |
యేన శ్యామం వపురతితరాం కాంతిమాపత్స్యతే తే
బర్హేణేవ స్ఫురితరుచినా గోపవేశస్య విష్ణోః || ౧౫||

త్వయ్యాయత్తం కృషిఫలమితి భ్రూవిలాసానభిజ్ఞైః
ప్రీతిస్నిగ్ధైర్జనపదవధూలోచనైః పీయమానః |
సద్యఃసీరోత్కషణసురభి క్షేత్రమారుహ్య మాలం
కించిత్పశ్చాద్వ్రజ లఘుగతిర్భూయ ఏవోత్తరేణ || ౧౬||

త్వామాసారప్రశమితవనోపప్లవం సాధు మూర్ధ్నా
వక్ష్యత్యధ్వశ్రమపరిగతం సానుమానామ్రకూటః |
న క్షుద్రోఽపి ప్రథమసుకృతాపేక్షయా సంశ్రయాయ
ప్రాప్తే మిత్రే భవతి విముఖః కిం పునర్యస్తథోచ్చైః || ౧౭||

ఛన్నోపాంతః పరిణతఫలద్యోతిభిః కాననామ్రైః
త్వయ్యారూఢే శిఖరమచలః స్నిగ్ధవేణీసవర్ణే |

నూనం యాస్యత్యమరమిథునప్రేక్షణీయమవస్థాం
మధ్యే శ్యామః స్తన ఇవ భువః శేషవిస్తారపాండుః ॥ ౧౮॥

స్థిత్వా తస్మిన్ వనచరవధూభుక్తకుంజే ముహూర్తం
తోయోత్సర్గద్రుతతరగతిస్తత్పరం వర్త్మ తీర్ణః ।
రేవాం ద్రక్ష్యస్యుపలవిషమే వింధ్యపాదే విశీర్ణాం
భక్తిచ్ఛేదైరివ విరచితాం భూతిమంగే గజస్య ॥ ౧౯॥

తస్యాస్తిక్తైర్వనగజమదైర్వాసితం వాంతవృష్టిః
జంబూకుంజప్రతిహతరయం తోయమాదాయ గచ్ఛేః ।
అంతఃసారం ఘన తులయితుం నానిలః శక్ష్యతి త్వాం
రిక్తః సర్వో భవతి హి లఘుః పూర్ణతా గౌరవాయ ॥ ౨౦॥

నీపం దృష్ట్వా హరితకపిశం కేషరైరర్ధరూఢైః
ఆవిర్భూతప్రథమముకులాః కందలీశ్చానుకచ్ఛం ।
జగ్ధ్వారణ్యేష్వధికసురభిం గంధమాఘ్రాయ చోర్వ్యాః
సారంగాస్తే జలలవముచః సూచయిష్యంతి మార్గం ॥ ౨౧॥

ఉత్పశ్యామి ద్రుతమపి సఖే మత్ప్రియార్థం యియాసోః
కాలక్షేపం కకుభసురభౌ పర్వతే పర్వతే తే ।
శుక్లాపాంగైః సజలనయనైః స్వాగతీకృత్య కేకాః
ప్రత్యుద్యాతః కథమపి భవాన్ గంతుమాశు వ్యవస్యేత్ ॥ ౨౨॥

పాండుచ్ఛాయోపవనవృతయః కేతకైః సూచిభిన్నైః
నీడారంభైర్గృహబలిభుజామాకులగ్రామచైత్యాః ।
త్వయ్యాసన్నే పరిణతఫలశ్యామజంబూవనాంతాః
సంపత్స్యంతే కతిపయదినస్థాయిహంసా దశార్ణాః ॥ ౨౩॥

తేషం దిక్షు ప్రథితవిదిశాలక్షణాం రాజధానీం
గత్వా సద్యః ఫలమవికలం కాముకత్వస్య లబ్ధా ।
తీరోపాంతస్తనితసుభగం పాస్యసి స్వాదు యస్మాత్
సభ్రూభంగం ముఖమివ పయో వేత్రవత్యాశ్చలోర్మి ॥ ౨౪॥

నీచైరాఖ్యం గిరిమధివసేస్తత్ర విశ్రామహేతోః
త్వత్సంపర్కాత్ పులకితమివ ప్రౌఢపుష్పైః కదంబైః ।
యః పణ్యస్త్రీరతిపరిమలోద్గారిభిర్నాగరాణాం
ఉద్దామాని ప్రథయతి శిలావేశ్మభిర్యౌవనాని ॥ ౨౫॥

విశ్రాంతః సన్ వ్రజ వననదీతీరజాతాని సించన్న
ఉద్యానానాం నవజలకణైర్యూథికాజాలకాని ।
గండస్వేదాపనయనరుజాక్లాంతకర్ణోత్పలానాం
ఛాయాదానాత్ క్షణపరిచితః పుష్పలావీముఖానాం ॥ ౨౬॥

వక్రః పంథా యదపి భవతః ప్రస్థితస్యోత్తరాశాం
సౌధోత్సంగప్రణయవిముఖో మా స్మ భూరుజ్జయిన్యాః ।
విద్యుద్దామస్ఫురితచకితైస్తత్ర పౌరాంగనానాం

లోలాపాంగైర్యది న రమసే లోచనైర్వంచితోఽసి || ౨౭||

వీచిక్షోభస్తనితవిహగశ్రేణికాంచీగుణాయాః
సంసర్పంత్యాః స్ఖలితసుభగం దర్శితావర్తనాభేః |
నిర్వింధ్యాయాః పథి భవ రసాభ్యంతరః సన్నిపత్య
స్త్రీణామాద్యం ప్రణయవచనం విభ్రమో హి ప్రియేషు || ౨౮||

వేణీభూతప్రతనుసలిలాసావతీతస్య సింధుః
పాండుచ్ఛాయా తటరుహతరుభ్రంశిభిర్జీర్ణపర్ణైః |
సౌభాగ్యం తే సుభగ విరహావస్థయా వ్యంజయంతీ
కార్శ్యం యేన త్యజతి విధినా స త్వయైవోపపాద్యః || ౨౯||

ప్రాప్యావంతీనుదయనకథాకోవిదగ్రామవృద్ధాన్
పూర్వోద్దిష్టామనుసర పురీం శ్రీవిశాలాం విశాలాం |
స్వల్పీభూతే సుచరితఫలే స్వర్గిణాం గాం గతానాం
శేషైః పుణ్యైర్హృతమివ దివః కాంతిమత్ ఖండమేకం || 30||

దీర్ఘీకుర్వన్ పటు మదకలం కూజితం సారసానాం
ప్రత్యూషేషు స్ఫుటితకమలామోదమైత్రీకషాయః |
యత్ర స్త్రీణాం హరతి సురతగ్లానిమంగానుకూలః
శిప్రావాతః ప్రియతమ ఇవ ప్రార్థనాచాటుకారః || 3౧||

జాలోద్గీర్ణైరుపచితవపుః కేశసంస్కారధూపైః
బంధుప్రీత్యా భవనశిఖిభిర్దత్తనృత్తోపహారః |
హర్మ్యేష్వస్యాః కుసుమసురభిష్వధ్వఖేదం నయేథా
లక్ష్మీం పశ్యంల్లలితవనితాపాదరాగాంకితేషు || 3౨||

(నీత్వా రాత్రిం లలితవనితాపాదరాగాంకితేషు || 3౨||)
భర్తుః కంఠచ్ఛవిరితి గణైః సాదరం వీక్ష్యమాణః
పుణ్యం యాయాస్త్రిభువనగురోర్ధామ చండీశ్వరస్య |
ధూతోద్యానం కువలయరజోగంధిభిర్గంధవత్యాః
తోయక్రీడానిరతయువతిస్నానతిక్తైర్మరుద్భిః || 33||

అప్యన్యస్మిఞ్ జలధర మహాకాలమాసాద్య కాలే
స్థాతవ్యం తే నయనవిషయం యావదత్యేతి భానుః |
కుర్వన్ సంధ్యాబలిపటహతాం శూలినః శ్లాఘనీయాం
ఆమంద్రాణాం ఫలమవికలం లప్స్యసే గర్జితానాం || 3౪||

పాదన్యాసైః క్వణితరశనాస్తత్ర లీలావధూతై
రత్నచ్ఛాయాఖచితవలిభిశ్చామరైః క్లాంతహస్తాః |
వేశ్యాస్త్వత్తో నఖపదసుఖాన్ ప్రాప్య వర్షాగ్రబిందూన్
ఆమోక్ష్యంతే త్వయి మధుకరశ్రేణిదీర్ఘాన్ కటాక్షాన్ || 3౫||

పశ్చాదుచ్చైర్భుజతరువనం మండలేనాభిలీనః
సాంధ్యం తేజః ప్రతినవజపాపుష్పరక్తం దధానః |
నృత్యారంభే హర పశుపతేరార్ద్రనాగాజినేచ్ఛాం

శాంతోద్వేగస్తిమితనయనం దృష్టభక్తిర్భవాన్యా || ౩౬||

గచ్ఛంతీనాం రమణవసతిం యోషితాం తత్ర నక్తం
రుద్ధాలోకే నరపతిపథే సూచిభేద్యైస్తమోభిః |
సౌదామిన్యా కనకనికషస్నిగ్ధయా దర్శయోర్వీం
తోయోత్సర్గస్తనితముఖరో మా స్మ భూర్విక్లవాస్తాః || ౩౭||

తాం కస్యాం చిద్ భవనవలభౌ సుప్తపారావతాయాం
నీత్వా రాత్రిం చిరవిలసనాత్ ఖిన్నవిద్యుత్కలత్రః |
దృష్టే సూర్యే పునరపి భవాన్ వాహయేదధ్వశేషం
మందాయంతే న ఖలు సుహృదామభ్యుపేతార్థకృత్యాః || ౩౮||

తస్మిన్ కాలే నయనసలిలం యోషితాం ఖండితానాం
శాంతిం నేయం ప్రణయిభిరతో వర్త్మ భానోస్త్యజాశు |
ప్రాలేయాస్రం కమలవదనాత్ సోఽపి హర్తుం నలిన్యాః
ప్రత్యావృత్తస్త్వయి కరరుధి స్యాదనల్పాభ్యసూయః || ౩౯||

గంభీరాయాః పయసి సరితశ్చేతసీవ ప్రసన్నే
ఛాయాత్మాపి ప్రకృతిసుభగో లప్స్యతే తే ప్రవేశం |
తస్మాత్ తస్యాః కుముదవిశదాన్యర్హసి త్వం న ధైర్యాన్
మోఘీకర్తుం చటులశఫరోద్వర్తనప్రేక్షితాని || ౪౦||

తస్యాః కిం చిత్ కరధృతమివ ప్రాప్తవానీరశాఖం
నీత్వా నీలం సలిలవసనం ముక్తరోధోనితంబం |
ప్రస్థానం తే కథమపి సఖే లంబమానస్య భావి
జ్ఞాతాస్వాదో వివృతజఘనాం కో విహాతుం సమర్థః || ౪౧||

త్వన్నిష్యందోచ్ఛ్వసితవసుధాగంధసంపర్కరమ్యః
స్రోతోరంధ్రధ్వనితసుభగం దంతిభిః పీయమానః |
నీచైర్వాస్యత్యుపజిగమిషోర్దేవపూర్వం గిరిం తే
శీతో వాయుః పరిణమయితా కాననోదుంబరాణాం || ౪౨||

తత్ర స్కందం నియతవసతిం పుష్పమేఘీకృతాత్మా
పుష్పాసారైః స్నపయతు భవాన్ వ్యోమగంగాజలార్ద్రైః |
రక్షాహేతోర్నవశశిభృతా వాసవీనాం చమూనాం
అత్యాదిత్యం హుతవహముఖే సంభృతం తద్ ధి తేజః || ౪౩||

జ్యోతిర్లేఖావలయి గలితం యస్య బర్హం భవానీ
పుత్రప్రేమ్ణా కువలయపదప్రాపి కర్ణే కరోతి |
ధౌతాపాంగం హరశశిరుచా పావకేస్తం మయూరం
పశ్చాదద్రిగ్రహణగురుభిర్గర్జితైర్నర్తయేథాః || ౪౪||

ఆరాధ్యైనం శరవణభవం దేవముల్లంఘితాధ్వా
సిద్ధద్వంద్వైర్జలకణభయాద్వీణిభిర్ముక్తమార్గః |
వ్యాలంబేథాః సురభితనయాలంభజాం మానయిష్యన్
స్రోతోమూర్త్యా భువి పరిణతాం రంతిదేవస్య కీర్తిం || ౪౫||

త్వయ్యాదాతుం జలమవనతే శార్ఙ్గిణో వర్ణచౌరే
తస్యాః సింధోః పృథుమపి తనుం దూరభావాత్ ప్రవాహం ।
ప్రేక్షిష్యంతే గగనగతయో నూనమావర్జ్య దృష్టీః
ఏకం ముక్తాగుణమివ భువః స్థూలమధ్యేంద్రనీలం ॥ ౪౬॥

తాముత్తీర్య వ్రజ పరిచితభ్రూలతావిభ్రమాణాం
పక్ష్మోత్క్షేపాదుపరివిలసత్కృష్ణశరప్రభాణాం ।
కుందక్షేపానుగమధుకరశ్రీముషామాత్మబింబం
పాత్రీకుర్వన్ దశపురవధూనేత్రకౌతూహలానాం ॥ ౪౭॥

బ్రహ్మావర్తం జనపదమథశ్ఛాయయా గాహమానః
క్షేత్రం క్షత్రప్రధనపిశునం కౌరవం తద్ భజేథాః ।
రాజన్యానాం శితశరశతైర్యత్ర గాండీవధన్వా
ధారాపాతైస్త్వమివ కమలాన్యభ్యవర్షన్ముఖాని ॥ ౪౮॥

హిత్వా హాలామభిమతరసాం రేవతీలోచనాంకాం
బంధుప్రీత్యా సమరవిముఖో లాంగలీ యాః సిషేవే ।
కృత్వా తాసామభిగమమపాం సౌమ్య సారస్వతీనాం
అంతఃశుద్ధస్త్వమపి భవితా వర్ణమాత్రేణ కృష్ణః ॥ ౪౯॥

తస్మాద్ గచ్ఛేరనుకనఖలం శైలరాజావతీర్ణాం
జహ్నోః కన్యాం సగరతనయస్వర్గసోపానపంక్తిం ।
గౌరీవక్త్రభ్రుకుటిరచనాం యా విహస్యేవ ఫేనైః
శంభోః కేశగ్రహణమకరోదిందులగ్నోర్మిహస్తా ॥ ౫౦॥

తస్యాః పాతుం సురగజ ఇవ వ్యోమ్ని పూర్వార్ధలంబీ
త్వం చేదచ్ఛస్ఫటికవిశదం తర్కయేస్తిర్యగంభః ।
సంసర్పంత్యా సపది భవతః స్రోతసి ఛాయయాసౌ
స్యాదస్థానోపగతయమునాసంగమేవాభిరామా ॥ ౫౧॥

ఆసీనానాం సురభితశిలం నాభిగంధైర్మృగాణాం
తస్యా ఏవ ప్రభవమచలం ప్రాప్య గౌరం తుషారైః ।
వక్ష్యస్యధ్వశ్రమవినయనే తస్య శృంగే నిషణ్ణః
శోభాం శుభ్రత్రినయనవృషోత్ఖాతపంకోపమేయాం ॥ ౫౨॥

తం చేద్ వాయౌ సరతి సరలస్కంధసంఘట్టజన్మా
బాధేతోల్కాక్షపితచమరీబాలభారో దవాగ్నిః ।
అర్హస్యేనం శమయితుమలం వారిధారాసహస్రైః
ఆపన్నార్తిప్రశమనఫలాః సంపదో హ్యుత్తమానాం ॥ ౫౩॥

(యే త్వాం ముక్తధ్వనిమసహనాః కాయభంగాయ తస్మిన్
దర్పోత్సేకాదుపరి శరభా లంఘయిష్యంత్యలంఘ్యం .)
యే సంరంభోత్పతనరభసాః స్వాంగభంగాయ తస్మిన్
ముక్తాధ్వాన సపది శరభా లంఘయేయుర్భవంతం ।
తాన్ కుర్వీథాస్తుములకరకావృష్టిహాసావకీర్ణాన్
కే వా న స్యుః పరిభవపదం నిష్ఫలారంభయత్నాః ॥ ౫౪॥

తత్ర వ్యక్తం దృషది చరణన్యాసమర్ధేందుమౌలేః
   శశ్వత్ సిద్ధైరుపహృతబలిం భక్తినమ్రః పరీయాః |
యస్మిన్ దృష్టే కరణవిగమాదూర్ధ్వముద్ధూతపాపాః
   సంకల్పంతే స్థిరగణపదప్రాప్తయే శ్రద్దధానాః || ౫౫||

శబ్దాయంతే మధురమనిలైః కీచకాః పూర్యమాణాః
   సంసక్తాభిస్త్రిపురవిజయో గీయతే కింనరీభిః |
నిర్హ్రాదీ తే మురజ ఇవ చేత్ కందరేషు ధ్వనిః స్యాత్
   సంగీతార్థో నను పశుపతేస్తత్ర భావీ సమగ్రః || ౫౬||

ప్రాలేయాద్రేరుపతటమతిక్రమ్య తాంస్తాన్ విశేషాన్
   హంసద్వారం భృగుపతియశోవర్త్మ యత్ క్రౌంచరంధ్రం |
తేనోదీచీం దిశమనుసరేస్తిర్యగాయామశోభీ
   శ్యామః పాదో బలినియమనాభ్యుద్యతస్యేవ విష్ణోః || ౫౭||

గత్వా చోర్ధ్వం దశముఖభుజోచ్ఛ్వాసితప్రస్థసంధేః
   కైలాసస్య త్రిదశవనితాదర్పణస్యాతిథిః స్యాః |
శృంగోచ్ఛ్రాయైః కుముదవిశదైర్యో వితత్య స్థితః ఖం
   రాశీభూతః ప్రతిదినమివ త్ర్యంబకస్యాట్టహాసః || ౫౮ ||

ఉత్పశ్యామి త్వయి తటగతే స్నిగ్ధభిన్నాంజనాభే
   సద్యఃకృత్తద్విరదదశనచ్ఛేదగౌరస్య తస్య |
శోభామద్రేః స్తిమితనయనప్రేక్షణీయాం భవిత్రీం
   అంసన్యస్తే సతి హలభృతో మేచకే వాససీవ || ౫౯||

హిత్వా తస్మిన్భుజగవలయం శంభునా దత్తహస్తా
   క్రీడాశైలే యదీ చ విచరేత్ పాదచారేణ గౌరీ |
భంగీభక్త్యా విరచితవపుః స్తంభితాంతర్జలౌఘః
   సోపానత్వం కురు మణితటారోహణాయాగ్రయాయీ || ౬౦||

తత్రావశ్యం వలయకులిశోద్ఘట్టనోద్గీర్ణతోయం
   నేష్యంతి త్వాం సురయువతయో యంత్రధారాగృహత్వం |
తాభ్యో మోక్షస్తవ యది సఖే ఘర్మలబ్ధస్య న స్యాత్
   క్రీడాలోలాః శ్రవణపరుషైర్గర్జితైర్భాయయేస్తాః || ౬౧||

హేమాంభోజప్రసవి సలిలం మానసస్యాదదానః
   కుర్వన్ కామాత్ క్షణముఖపటప్రీతిమైరావతస్య |
ధున్వన్కల్పద్రుమకిసలయాన్యంశుకానీవ వాతైః
   నానాచేష్టైర్జలద లలితైర్నిర్విశేస్తం నగేంద్రం || ౬౨||

(ధున్వన్ వాతైః సజలపృషతైః కల్పవృక్షాంశుకాని
   చ్ఛాయాభిన్నః స్ఫటికవిశదం నిర్విశేః పర్వతం తం || ౬౨||)
తస్యోత్సంగే ప్రణయిన ఇవ స్రస్తగంగాదుకూలాం
   న త్వం దృష్ట్వా న పునరలకాం జ్ఞాస్యసే కామచారిన్ |
యా వః కాలే వహతి సలిలోద్గారముచ్చైర్విమానా
   ముక్తాజాలగ్రథితమలకం కామినీవాభ్రవృందం || ౬౩||

ఉత్తరమేఘం

విద్యుత్వంతం లలితవనితాః సేంద్రచాపం సచిత్రాః
   సంగీతాయ ప్రహతమురజాః స్నిగ్ధగంభీరఘోషం |
అంతస్తోయం మణిమయభువస్తుంగమభ్రంలిహాగ్రాః
   ప్రాసాదాస్త్వాం తులయితుమలం యత్ర తైస్తైర్విశేషైః || ౬౪||

హస్తే లీలాకమలమలకే బాలకుందానువిద్ధం
   నీతా లోధ్రప్రసవరజసా పాండుతామాననే శ్రీః |
చూడాపాశే నవకురబకం చారు కర్ణే శిరీషం
   సీమంతే చ త్వదుపగమజం యత్ర నీపం వధూనాం || ౬౫||

ఆనందోత్థం నయనసలిలం యత్ర నాన్యైర్నిమిత్తైః
   నాన్యస్తాపః కుసుమశరజాదిష్టసంయోగసాధ్యాత్ |
నాప్యన్యస్మాత్ప్రణయకలహాద్విప్రయోగపపత్తిః
   విత్తేశానాం న చ ఖలు వయో యౌవనాదన్యదస్తి || ౬౬||

యస్యాం యక్షాః సితమణిమయాన్యేత్య హర్మ్యస్థలాని
   జ్యోతిశ్ఛాయాకుసుమరచితాన్యుత్తమస్త్రీసహాయాః |
ఆసేవంతే మధు రతిఫలం కల్పవృక్షప్రసూతం
   త్వద్గంభీరధ్వనిషు శనకైః పుష్కరేష్వాహతేషు || ౬౭||

మందాకిన్యాః సలిలశిశిరైః సేవ్యమానా మరుద్భిః
   మందారాణామనుతతటరుహాం ఛాయయా వారితోష్ణాః |
అన్వేష్టవ్యైః కనకసికతముష్టినిక్షేపగూఢైః
   సంక్రీడంతే మణిభిరమరప్రార్థితా యత్ర కన్యాః || ౬౮||

నీవీబంధోచ్ఛ్వసితశిథిలం యత్ర బింబాధరాణాం
   క్షౌమం రాగాదనిభృతకరేష్వాక్షిపత్సు ప్రియేషు |
అర్చిష్టుంగానభిముఖమపి ప్రాప్య రత్నప్రదీపాన్
   హ్రీమూఢానాం భవతి విఫలప్రేరణచ్చూర్ణముష్టిః || ౬౯||

నేత్రా నీతాః సతతగతినా యద్విమానాగ్రభూమీః
   ఆలేఖ్యానాం నవజలకణైర్దోషముత్పాద్య సద్యః |
శంకాస్పృష్టా ఇవ జలముచస్త్వాదృశా జాలమార్గైః
   ధూమోద్గారానుకృతినిపుణా జర్జరా నిష్పతంతి || ౭౦||

యత్ర స్త్రీణాం ప్రియతమభుజాలింగనోచ్ఛ్వాసితానాం
   అంగగ్లానిం సురతజనితాం తంతుజాలావలంబాః |
త్వత్సంరోధాపగమవిశదైశ్చంద్రపాదైర్నిశీథే
   వ్యాలుంపంతి స్ఫుటజలలవస్యందినశ్చంద్రకాంతాః || ౭౧||

అక్షయ్యాంతర్భవననిధయః ప్రత్యహం రక్తకంఠైః

ఉద్గాయద్భిర్ధనపతియశః కింనరైర్యత్ర సార్ధం ।
వైభ్రాజాఖ్యం విబుధవనితావారముఖ్యాసహాయా
బద్ధాలాపా బహిరుపవనం కామినో నిర్విశంతి ॥ ౭౨॥

గత్యుత్కంపాదలకపతితైర్యత్ర మందారపుష్పైః
పత్రచ్ఛేదైః కనకకమలైః కర్ణవిభ్రంశిభిశ్చ ।
ముక్తాజాలైః స్తనపరిసరశ్ఛిన్నసూత్రైశ్చ హారైః
నైశో మార్గః సవితురుదయే సూచ్యతే కామినీనాం ॥ ౭౩॥

మత్వా దేవం ధనపతిసఖం యత్ర సాక్షాద్ వసంతం
ప్రాయశ్చాపం న వహతి భయాన్ మన్మథః షట్పదజ్యం ।
సభ్రూభంగప్రహితనయనైః కామిలక్ష్యేష్వమోఘైః
తస్యారంభశ్చతురవనితావిభ్రమైరేవ సిద్ధః ॥ ౭౪॥

వాసశ్చిత్రం మధు నయనయోర్విభ్రమాదేశదక్షం
పుష్పోద్భేదం సహ కిసలయైర్భూషణానాం వికల్పాన్ ।
లాక్షారాగం చరణకమలన్యాసయోగ్యం చ యస్యాం
ఏకః సూతే సకలమబలామండనం కల్పవృక్షః ॥ ౭౫॥

తత్రాగారం ధనపతిగృహానుత్తరేణాస్మదీయం
దూరాల్లక్ష్యం సురపతిధనుశ్చారుణా తోరణేన ।
యస్యోపాంతే కృతకతనయః కాంతయ వర్ధితో మే
హస్తప్రాప్యస్తబకనమితో బాలమందారవృక్షః ॥ ౭౬॥

వాపీ చాస్మిన్ మరకతశిలాబద్ధసోపానమార్గా
హైమైశ్ఛన్నా వికచకమలైః స్నిగ్ధవైదూర్యనాలైః ।
యస్యాస్తోయే కృతవసతయో మానసం సంనికృష్టం
న ధ్యాస్యంతి వ్యపగతశుచస్త్వామపి ప్రేక్ష్య హంసాః ॥ ౭౭॥

తస్యాస్తీరే రచితశిఖరః పేశలైరింద్రనీలైః
క్రీడాశైలః కనకకదలీవేష్టనప్రేక్షణీయః ।
మద్గేహిన్యాః ప్రియ ఇతి సఖే చేతసా కాతరేణ
ప్రేక్ష్యోపాంతస్ఫురితతడితం త్వాం తమేవ స్మరామి ॥ ౭౮॥

రక్తాశోకశ్ చలకిసలయః కేసరశ్చాత్ర కాంతః
ప్రత్యాసన్నౌ కురబకవృతేర్మాధవీమండపస్య ।
ఏకః సఖ్యాస్తవ సహ మయా వామపాదాభిలాషీ
కాంక్షత్యన్యో వదనమదిరాం దోహదచ్ఛద్మనాస్యాః ॥ ౭౯॥

తన్మధ్యే చ స్ఫటికఫలకా కాంచనీ వాసయష్టిః
మూలే బద్ధా మణిభిరనతిప్రౌఢవంశప్రకాశైః ।
తాలైః శింజావలయసుభగైర్నర్తితః కాంతయా మే
యామధ్యాస్తే దివసవిగమే నీలకంఠః సుహృద్ వః ॥ ౮౦॥

ఏభిః సాధో హృదయనిహితైర్లక్షణైర్లక్షయేథా
ద్వారోపాంతే లిఖితవపుషౌ శంఖపద్మౌ చ దృష్ట్వా ।

క్షామచ్ఛాయం భవనమధునా మద్వియోగేన నూనం
సూర్యాపాయే న ఖలు కమలం పుష్యతి స్వామభిఖ్యాం ॥ ౮౧॥

గత్వా సద్యః కలభతనుతాం శీఘ్రసంపాతహేతోః
క్రీడాశైలే ప్రథమకథితే రమ్యసానౌ నిషణ్ణః ।
అర్హస్యంతర్భవనపతితాం కర్తుమల్పాల్పభాసం
ఖద్యోతాలీవిలసితనిభాం విద్యుదున్మేషదృష్టిం ॥ ౮౨॥

తన్వీ శ్యామా శిఖరదశనా పక్వబింబాధరోష్ఠీ
మధ్యే క్షామా చకితహరిణీప్రేక్షణా నిమ్ననాభిః ।
శ్రోణీభారాదలసగమనా స్తోకనమ్రా స్తనాభ్యాం
యా తత్ర స్యాద్ యువతివిషయే సృష్టిరాద్యేవ ధాతుః ॥ ౮౩॥

తాం జానీథాః పరిమితకథాం జీవితం మే ద్వితీయం
దూరీభూతే మయి సహచరే చక్రవాకీమివైకాం ।
గాఢోత్కంఠా గురుషు దివసేష్వేషు గచ్ఛత్సు బాలాం
జాతాం మన్యే శిశిరమథితాం పద్మినీం వాన్యరూపాం ॥ ౮౪॥

నూనం తస్యాః ప్రబలరుదితోచ్ఛూననేత్రం ప్రియాయా
నిఃశ్వాసానామశిశిరతయా భిన్నవర్ణాధరోష్ఠం ।
హస్తన్యస్తం ముఖమసకలవ్యక్తి లంబాలకత్వాద్
ఇందోర్దైన్యం త్వదనుసరణక్లిష్టకాంతేర్బిభర్తి ॥ ౮౫॥

ఆలోకే తే నిపతతి పురా సా బలివ్యాకులా వా
మత్సాదృశ్యం విరహతను వా భావగమ్యం లిఖంతీ ।
పృచ్ఛంతీ వా మధురవచనాం శారికాం పంజరస్థాం
కచ్చిత్ భర్తుః స్మరసి రసికే త్వం హి తస్య ప్రియేతి ॥ ౮౬॥

ఉత్సంగే వా మలినవసనే సోమ్య నిక్షిప్య వీణాం
మద్గోత్రాంకం విరచితపదం గేయముద్గాతుకామా ।
తంత్రీమార్ద్రాం నయనసలిలైః సారయిత్వా కథం చిద్
భూయో భూయః స్వయమపి కృతాం మూర్ఛనాం విస్మరంతీ ॥ ౮౭॥

శేషాన్ మాసాన్ విరహదివసప్రస్థాపితస్యావధేర్వా
విన్యస్యంతీ భువి గణనయా దేహలీదత్తపుష్పైః ।
(సంయోగం) మత్సంగం వా హృదయనిహితారంభమాస్వాదయంతీ
ప్రాయేణైతే రమణవిరహేష్వంగనానాం వినోదాః ॥ ౮౮॥

సవ్యాపారామహని న తథా పీడయేన్మద్వియోగః
శంకే రాత్రౌ గురుతరశుచం నిర్వినోదాం సఖీం తే ।
మత్సందేశైః సుఖయితుమలం పశ్య సాధ్వీం నిశీథే
తామున్నిద్రామవనిశయనాం సౌధవాతాయనస్థః ॥ ౮౯॥

ఆధిక్షామాం విరహశయనే సంనిషణ్ణైకపార్శ్వాం
ప్రాచీమూలే తనుమివ కలామాత్రశేషాం హిమాంశోః ।
నీతా రాత్రిః క్షణ ఇవ మయా సార్ధమిచ్ఛారతైర్యా

తామేవోష్ణైర్విరహమహతీమశ్రుభిర్యాపయంతీం ॥ ౯౦॥

పాదానిందోరమృతశిశిరాన్ జాలమార్గప్రవిష్టాన్
పూర్వప్రీత్యా గతమభిముఖం సంనివృత్తం తథైవ ।
చక్షుః ఖేదాత్ సలిలగురుభిః పక్ష్మభిశ్ఛాదయంతీం
సాభ్రేఽహ్నీవ స్థలకమలినీం న ప్రబుద్ధాం న సుప్తాం ॥ ౯౧॥

నిఃశ్వాసేనాధరకిసలయక్లేశినా విక్షిపంతీం
శుద్ధస్నానాత్ పరుషమలకం నూనమాగండలంబం ।
మత్సంభోగః కథముపనయేత్ స్వప్నజోఽపీతి నిద్రాం
ఆకాంక్షంతీం నయనసలిలోత్పీడరుద్ధావకాశాం ॥ ౯౨॥

ఆద్యే బద్ధా విరహదివసే యా శిఖా దామ హిత్వా
శాపస్యాంతే విగలితశుచా తాం మయోద్వేష్టనీయాం ।
స్పర్శద్విష్టామయమితనఖేనాసకృత్ సారయంతీం
గండాభోగాత్ కఠినవిషమామేకవేణీం కరేణ ॥ ౯౩॥

సా సంన్యస్తాభరణమబలా పేశలం ధారయంతీ
శయ్యోత్సంగే నిహితమసకృద్ దుఃఖదుఃఖేన గాత్రం ।
త్వామప్యస్రం నవజలమయం మోచయిష్యత్యవశ్యం
ప్రాయః సర్వో భవతి కరుణావృత్తిరార్ద్రాంతరాత్మా ॥ ౯౪॥

జానే సఖ్యాస్తవ మయి మనః సంభృ స్నేహమస్మాద్
ఇత్థంభూతాం ప్రథమవిరహే తామహం తర్కయామి ।
వాచాలం మాం న ఖలు సుభగంమన్యభావః కరోతి
ప్రత్యక్షం తే నిఖిలమచిరాద్ భ్రాతరుక్తం మయా యత్ ॥ ౯౫॥

రుద్ధాపాంగప్రసరమలకైరంజనస్నేహశూన్యం
ప్రత్యాదేశాదపి చ మధునో విస్మృతభ్రూవిలాసం ।
త్వయ్యాసన్నే నయనముపరిస్పంది శంకే మృగాక్ష్యా
మీనక్షోభాచ్చలకువలయశ్రీతులామేష్యతీతి ॥ ౯౬॥

వామశ్చాస్యాః కరరుహపదైర్ముచ్యమానో మదీయైః
ముక్తాజాలం చిరపరిచితం త్యాజితో దైవగత్యా ।
సంభోగాంతే మమ సముచితో హస్తసంవాహనానాం
యాస్యత్యూరుః సరసకదలీస్తంభగౌరశ్చలత్వం ॥ ౯౭॥

తస్మిన్ కాలే జలద యది సా లబ్ధనిద్రాసుఖా స్యాద్
అన్వాస్యైనాం స్తనితవిముఖో యామమాత్రం సహస్వ ।
మా భూదస్యాః ప్రణయిని మయి స్వప్నలబ్ధే కథం చిత్
సద్యః కంఠచ్యుతభుజలతాగ్రంథి గాఢోపగూఢం ॥ ౯౮॥

తాముత్థాప్య స్వజలకణికాశీతలేనానిలేన
ప్రత్యాశ్వస్తాం సమమభినవైర్జాలకైర్మాలతీనాం ।
విద్యుద్గర్భః స్తిమితనయనాం త్వత్సనాథే గవాక్షే
వక్తుం ధీరస్తనితవచనైర్మానినీం ప్రక్రమేథాః ॥ ౯౯॥

భర్తుర్మిత్రం ప్రియమవిధవే విద్ధి మామంబువాహం
తత్సందేశైహృదయనిహితైరాగతం త్వత్సమీపం ।
యో వృందాని త్వరయతి పథి శ్రామ్యతాం ప్రోషితానాం
మంద్రస్నిగ్ధైర్ధ్వనిభిరబలావేణిమోక్షోత్సుకాని ॥ ౧౦౦॥

ఇత్యాఖ్యాతే పవనతనయం మైథిలీవోన్ముఖీ సా
త్వాముత్కంఠోచ్ఛ్వసితహృదయా వీక్ష్య సంభావ్య చైవ ।
శ్రోష్యత్యస్మాత్ పరమవహితా సౌమ్య సీమంతినీనాం
కాంతోదంతః సుహృదుపనతః సంగమాత్కించిదూనః ॥ ౧౦౧॥

తామాయుష్మన్ మమ చ వచనాదాత్మనః చోపకర్తుం
బ్రూయాదేవం తవ సహచరో రామగిర్యాశ్రమస్థః ।
అవ్యాపన్నః కుశలమబలే పృచ్ఛతి త్వాం వియుక్తః
పూర్వాభాష్యం సులభవిపదాం ప్రాణినామేతదేవ ॥ ౧౦౨॥

అంగేనాంగం ప్రతను తనునా గాఢతప్తేన తప్తం
సాస్రేణాశ్రుద్రుతమవిరతోత్కంఠముత్కంఠితేన ।
ఉష్ణోచ్ఛ్వాసం సమధికతరోచ్ఛ్వాసినా దూరవర్తీ
సంకల్పైస్తైర్విశతి విధినా వైరిణా రుద్ధమార్గః ॥ ౧౦౩॥

శబ్దాఖ్యేయం యదపి కిల తే యః సఖీనాం పురస్తాత్
కర్ణే లోలః కథయితుమభూదాననస్పర్శలోభాత్ ।
సోఽతిక్రాంతః శ్రవణవిషయం లోచనాభ్యామదృష్టః
త్వాముత్కంఠావిరచితపదం మన్ముఖేనేదమాహ ॥ ౧౦౪॥

శ్యామాస్వంగం చకితహరిణీప్రేక్షణే దృష్టిపాతం
వక్త్రచ్ఛాయాం శశిని శిఖినాం బర్హభారేషు కేశాన్ ।
ఉత్పశ్యామి ప్రతనుషు నదీవీచిషు భ్రూవిలాసాన్
హంతైకస్మిన్క్వచిదపి న తే చండి సాదృశ్యమస్తి ॥ ౧౦౫॥

త్వామాలిఖ్య ప్రణయకుపితా ధాతురాగైః శిలాయాం
ఆత్మానం తే చరణపతితం యావదిచ్ఛామి కర్తుం ।
అస్రైస్తావన్ ముహురుపచితైర్దృష్టిరాలుప్యతే మే
క్రూరస్తస్మిన్నపి న సహతే సంగమం నౌ కృతాంతః ॥ ౧౦౬॥

మామాకాశప్రణిహితభుజం నిర్దయాశ్లేషహేతోః
లబ్ధాయాస్తే కథమపి మయా స్వప్నసందర్శనేషు ।
పశ్యంతీనాం న ఖలు బహుశో న స్థలీదేవతానాం
ముక్తాస్థూలాస్తరుకిసలయేష్వశ్రులేశాః పతంతి ॥ ౧౦౭॥

ధారాసిక్తస్థలసురభిణస్త్వన్ముఖస్యాస్య బాలే
దూరీభూతం ప్రతనుమపి మాం పంచబాణః క్షిణోతి ।
ధర్మాంతేఽస్మిన్విగణయ కథం వాసరాణి వ్రజేయుః
దిక్సంసక్తప్రవితతఘనవ్యస్తసూర్యాతపాని ॥ ౧౦౮॥

భిత్త్వా సద్యః కిసలయపుటాన్ దేవదారుద్రుమాణాం

యే తత్క్షీరస్రుతిసురభయో దక్షిణేన ప్రవృత్తాః ।
ఆలింగ్యంతే గుణవతి మయా తే తుషారాద్రివాతాః
పూర్వస్పృష్టం యది కిల భవేదంగమేభిస్తవేతి ॥ ౧౦౯॥

సంక్షిప్యేత క్షణ ఇవ కథం దీర్ఘయామా త్రియామా
సర్వావస్థాస్వహరపి కథం మందమందాతపం స్యాత్ ।
ఇత్థం చేతశ్చటులనయనే దుర్లభప్రార్థనం మే
గాఢోష్మాభిః కృతమశరణం త్వద్వియోగవ్యథాభిః ॥ ౧౧౦॥

నన్వాత్మానం బహు విగణయన్నాత్మనైవావలంబే
తత్ కల్యాణి త్వమపి నితరాం మా గమః కాతరత్వం ।
కస్యాత్యంతం సుఖముపనతం దుఃఖమేకాంతతో వా
నీచైర్గచ్ఛత్యుపరి చ దశా చక్రనేమిక్రమేణ ॥ ౧౧౧॥

శాపాంతో మే భుజగశయనాదుత్థితే శార్ఙ్గపాణౌ
శేషాన్మాసాన్ గమయ చతురో లోచనే మీలయిత్వా ।
పశ్చాదావాం విరహగుణితం తం తమాత్మాభిలాషం
నిర్వేక్ష్యావః పరిణతశరచ్చంద్రికాసు క్షపాసు ॥ ౧౧౨॥

భూయశ్చాహ త్వమపి శయనే కంఠలగ్నా పురా మే
నిద్రాం గత్వా కిమపి రుదతీ సస్వనం విప్రబుద్ధా ।
సాంతర్హాసం కథితమసకృత్ పృచ్ఛతశ్చ త్వయా మే
ద్రుష్టః స్వప్నే కితవ రమయన్ కామపి త్వం మయేతి ॥ ౧౧౩॥

ఏతస్మాన్ మాం కుశలినమభిజ్ఞానదానాద్ విదిత్వా
మా కౌలీనాచ్చకితనయనే మయ్యవిశ్వాసినీ భూః ।
స్నేహానాహుః కిమపి విరహే ధ్వంసినస్తే త్వభోగాద్
ఇష్టే వస్తున్యుపచితరసాః ప్రేమరాశీభవంతి ॥ ౧౧౪॥

ఆశ్వాస్యైవం ప్రథమవిరహోదగ్రశోకాం సఖీం తే
శైలాదాశు త్రినయనవృషోత్ఖాతకూటాన్నివృత్తః ।
సాభిజ్ఞానప్రహితకుశలైస్తద్వచోభిర్మమాపి
ప్రాతః కుందప్రసవశిథిలం జీవితం ధారయేథాః ॥ ౧౧౫॥

కచ్చిత్ సోమ్య వ్యవసితమిదం బంధుకృత్యం త్వయా మే
ప్రత్యాదేశాన్న ఖలు భవతో ధీరతాం కల్పయామి ।
నిఃశబ్దోఽపి ప్రదిశసి జలం యాచితశ్చాతకేభ్యః
ప్రత్యుక్తం హి ప్రణయిషు సతామీప్సితార్థక్రియైవ ॥ ౧౧౬॥

ఏతత్ కృత్వా ప్రియమనుచితప్రార్థనావర్త్మనో మే
సౌహార్దాద్ వా విధుర ఇతి వా మయ్యనుక్రోశబుద్ధ్యా ।
ఇష్టాన్ దేశాన్ విచర ప్రావృషా సంభృతశ్రీః
మా భూదేవం క్షణమపి చ తే విద్యుతా విప్రయోగః ॥ ౧౧౭॥

అధ్వక్లాంతం ప్రతిముఖగతం సానుమానామ్రకూటః
తుంగేన త్వాం జలద శిరసా వక్ష్యతి శ్లాఘమానః ।

ఆసారేణ త్వమపి శమయేస్తస్య నైదాఘమగ్నిం
సద్భావార్ద్రః ఫలతి న చిరేణోపకారో మహత్సు || ౧౧౮ ||

అంభోబిందుగ్రహణచతురాంశ్చాతకాన్ వీక్షమాణాః
శ్రేణీభూతాః పరిగణనయా నిర్దిశంతో బలాకాః |
త్వామాసాద్య స్తనితసమయే మానయిష్యంతి సిద్ధాః
సోత్కంపాని ప్రియసహచరీసంభ్రమాలింగితాని || ౧౧౯ ||

హారాంస్తారాంస్తరలగుటికాన్ కోటిశః శంఖశుక్తీః
శష్పశ్యామాన్ మరకతమణీనున్మయూఖప్రరోహాన్ |
దృష్ట్వా యస్యాం విపణిరచితాన్ విద్రుమాణాం చ భంగాన్
సంలక్ష్యంతే సలిలనిధయస్తోయమాత్రావశేషాః || ౧౨౦ ||

ప్రద్యోతస్య ప్రియదుహితరం వత్సరాజోఽత్ర జహ్రే
హైమం తాలద్రుమవనమభూదత్ర తస్యైవ రాజ్ఞః |
అత్రోద్భ్రాంతః కిల నలగిరిః స్తంభముత్పాట్య దర్పాద్
ఇత్యాగంతూన్ రమయతి జనో యత్ర బంధూనభిజ్ఞః || ౧౨౧ ||

పత్త్రశ్యామా దినకరహయస్పర్ధినో యత్ర వాహాః
శైలోదగ్రాస్త్వమివ కరిణో వృష్టిమంతః ప్రభేదాత్ |
యోధాగ్రణ్యాః ప్రతిదశముఖం సంయుగే తస్థివాంసః
ప్రత్యాదిష్టాభరణరుచయశ్చంద్రహాసవ్రణాంకైః || ౧౨౨ ||

యత్రోన్మత్తభ్రమరముఖరాః పాదపా నిత్యపుష్పా
హంసశ్రేణీరచితరశనా నిత్యపద్మా నలిన్యః |
కేకోత్కంఠా భవనశిఖినో నిత్యభాస్వత్కలాపా
నిత్యజ్యోత్స్నాః ప్రతిహతతమోవృత్తిరమ్యాః ప్రదోషాః || ౧౨౩ ||

అక్షయ్యాంతర్భవననిధయః ప్రత్యహం రక్తకంఠైః
ఉద్గాయద్భిర్ధనపతియశః కింనరైర్యత్ర సార్ధం |
వైభ్రాజాఖ్యం విబుధవనితావారముఖ్యాసహాయా
బద్ధాలాపా బహిరుపవనం కామినో నిర్విశంతి || ౧౨౪ ||

వాసశ్చిత్రం మధు నయనయోర్విభ్రమాదేశదక్షం
పుష్పోద్భేదం సహ కిసలయైర్భూషణానాం వికల్పం |
లాక్షారాగం చరణకమలన్యాసయోగ్యం చ యస్యాం
ఏకః సూతే సకలమబలామండనం కల్పవృక్షః || ౧౨౫ ||

స్నిగ్ధాః సఖ్యః క్షణమపి దివా తాం న మోక్ష్యంతి తన్వీం
ఏకప్రఖ్యా భవతి హి జగత్యంగనానాం ప్రవృత్తిః |
స త్వం రాత్రౌ జలద శయనాసన్నవాతాయనస్థః
కాంతాం సుప్తే సతి పరిజనే వీతనిద్రాముపేయాః || ౧౨౬ ||

అన్వేష్టవ్యామవనిశయనే సన్నికీర్ణైకపార్శ్వాం
తత్పర్యంతప్రగలితలవైశ్ఛిన్నహారైరివాస్రైః |
భూయో భూయః కఠినవిషమాం సారయంతీం కపోలాద్

ఆమోక్తవ్యామయమితనఖేనైకవేణీం కరేణ ॥ ౧౨౭ ॥

ధారాసిక్తస్థలసురభిణస్త్వన్ముఖస్యాస్య బాలే
దూరీభూతం ప్రతనుమపి మాం పంచబాణః క్షిణోతి ।
ఘర్మాంతేఽస్మిన్ విగణయ కథం వాసరాణి వ్రజేయుః
దిక్సంసక్తప్రవితతఘనవ్యస్తసూర్యాతపాని ॥ ౧౨౮ ॥

ఇత్యాఖ్యాతే సురపతిసఖః శైలకుల్యాపురీషు
స్థిత్వా స్థిత్వా ధనపతిపురీం వాసరైః కైశ్చిదాప ।
మత్వాగారం కనకరుచిరం లక్షణైః పూర్వముక్తైః
తస్యోత్సంగే క్షితితలగతాం తాం చ దీనాం దదర్శ ॥ ౧౨౯ ॥

తస్మాదద్రేర్నిగదితుమథో శీఘ్రమేత్యాలకాయాం
యక్షాగారం విగలితనిభం దిష్టచిహ్నైర్విదిత్వా ।
యత్ సందిష్టం ప్రణయమధురం గుహ్యకేన ప్రయత్నాత్
తద్గేహిన్యాః సకలమవదత్ కామరూపీ పయోదః ॥ ౧౩౦ ॥

తత్సందేశం జలధరవరో దివ్యవాచాఽఽచచక్షే
ప్రాణాంస్తస్యా జనహితరతో రక్షితుం యక్షవధ్వాః ।
ప్రాప్యోదంతం ప్రముదితమనాః సాపి తస్థౌ స్వభర్తుః
కేషాం న స్యాదవితథఫలా ప్రార్థనా హ్యుత్తమేషు ॥ ౧౩౧ ॥

శ్రుత్వా వార్త్తాం జలదకథితాం తాం ధనేశోఽపి సద్యః
శాపస్యాంతం సదయహృదయః సంవిధాయాస్తకోపః ।
సంయోజ్యైతౌ విగలితశుచౌ దంపతీ హృష్టచిత్తౌ
భోగానిష్టానవిరతసుఖం భోజయామాస శశ్వత్ ॥ ౧౩౨ ॥

ఇత్థంభూతం సురచితపదం మేఘదూతాభిధానం
కామక్రీడావిరహితజనే విప్రయోగే వినోదః ।
మేఘస్యాస్మిన్నతినిపుణతా బుద్ధిభావః కవీనాం
నత్వార్యాయాశ్చరణకమలం కాలిదాసశ్చకార ॥ ౧౩౩ ॥

॥ఇతి మేఘదూతం సంపుర్ణం॥